

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2012 m. rugpjūčio 10 d. *

Rugpjūčio 4 dieną šventiskai pasipuošusi Ariogala jau dvidešimt antrą kartą suktiko Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovotojų saskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyvius. Šiai metais saskrydži padėjo surengti Lietuvos liaudies kultūros centras. Vedini Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų orkestro, išsipuošę ešelonų broliai ir sesės žvaliai, darna kolona, plevėsuojuant vėliau, traukė į vaizdingajį

besisvečiavusiu latvių ir estų valstybinės vėliavos. Tylos minute pagerbtai žuvusieji už Lietuvos laisvę, negrižusieji iš tremties, nukankintieji ir nužudytieji mūsų broliai ir sesės. Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos kariai išneše gėles prie Kančių memorialo Ariogalo kapinėse.

Šv. Mišias už Tėvynę aukoję J. E. Kauno arkivysku-

palyginus su tuo, ką jiems teko iškenteti.“

Jis paminėjo ir olimpinį aukso medalį laimėjusią, dar kūdikystėje mamos netekusią Rūtą Meilutytę, kaip pavyzdį, kad sunkius išbandymus priversti išgyventi žmonės nepalūžta, bet tampa dar stipresni. Tik paprastai žmonėms sunku suprasti Dievo planus, todėl visada reikia tikėti ir pasitikėti Dievu. Paminėdamas

kurą, simbolizuojantį Amerikinę Tautos atmintį.

Sąskrydži pasveikinės Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmmininkas dr. Povilas Jakučionis taip pat pasveikino laimingai į Tėvynę sugrižusius „Misija Sibiras 12“ dalyvius.

„Sveikinu visus, kas savo širdyje nešioja Dievą ir Tėvynę. Tokių daug susirinko šiandien čia, gražiame Dubysos

nuveikti visos tautos labui. Ir viešai rodydami asmeninį pa-vyzdį patraukti daug kitų žmonių prie kilnių idealų. Mes nenorėjome ir nenorime būti nei aukštesni, nei turtingesni už kitus. Norėjome ir norime tik ramiai gyventi savo šalyje, savo gimtuosiuose namuose, pagal tėvų papročius, vykdymadi Dievo valią. Todėl ir norime kaltbėti visų mylinčių Tėvynę vardu“, – tokiais sveikinimo žodžiais i susirinkusiuosius

Su Lietuva širdy

Dubysos slėnyje jau dvidešimt antrą kartą susitiko Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovotojų saskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyviai

Saskrydžio dalyviai sveikino gausus būrys Seimo narių

Dubysos slėnyje. Čia jų jau laukė tautiniai motyvais apipavidalinta scena ir net trys renginio vedėjai: Vilnius Kaminskas, Virginija Kochanskaitė ir Petras Venslovas.

„Milžiniška traukinio gyvatė dieną naktį nenuilstamai vingiuoja. Tai vartai į skaudžią mūsų praradimų istoriją, į svetimais kirviais išgenėtą tarpukario kartą, į tai, ko mes nebepakeisime praeityje, bet galime pakeisti savoje dabar – tai atsakomybė – už save, už šeimą, už kaimą, už protėvių palikimą: kalbą ir šalį“, – tokiai žodžiais, bégiai grësmingai dundant traukiniam, pradėtas 22-asis saskrydis.

Grojant šalių himnams buvo pakeltos Lietuvos ir čia

pas metropolitas Sigitas Tamkevičius. Jis šv. Mišiose kalbėjo, kad šiandieninės problemos tremtiniam nebaisos, palyginti su tuo, ką jiems teko iškirsti Sibire: „Mūsų tremtiniai patyrė išbandymus, dažnai viršijančius jų žmogiškas jėgas. Daugelis jų atgulė nesvetingoje Sibiro žemėje, bet daugelis ištvėrė pačius sunkiausius išbandymus. Sibiras daugeliui tapo karybės, pasiaukojimo, didelės meilės Lietuvai mokykla. Niekas nepadeda tiek pasitarnauti žmogaus dvasiniams augimui, kaip su Dievu išvargtos dienos. Buvę tremtiniai ir šiandien mažiausiai aimanuoja dėl nūdienos bėdu, nes jos atrodo vaikiškos,

j a u n à j a sportininkę jis tarsi teigė, kad ir tremtiniai tiek daug kentėjo ir dėl to, kad šiandien būtų stiprūs ir ta stipe- rybe dalintuosi su visa Lietuva.

Visų šv. Mišių metu saskrydžio dalyvių mintis į viršų kėlė jungtinio buvusių politinių kalinių ir tremtinių chorą, ištikimai atlikusio vieną svarbiausią šventės vaidmenį, dvasinės giesmės. Po šv. Mišių gausus išvermingujų bégikų būrys tradiciškai atneše deglą, kuriuo Lietuvos partizanas Vytautas Raibikis uždegė šventės au-

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmmininkas dr. Povilas Jakučionis

slėnyje ties Ariogala. Tokių daug gyvena mūsų mieloje šalyje. Vien dėl tokio žinojimo pasidaro šilta krūtinėje ir šviesiau akyse. Mes, mylintys Lietuvą ne vien tik žodžiais, bet įrodė tai visu savo gyvenimu, kovoje ir kentėjė, bet sapnuose visada regėjė Laisvės Aušrą, ir dabar privalome tėsti kovą už teisingą ir garbinę, visiems mielą Tėvynę. Tikiu, jog esame vieningi ir to dėl stiprūs, galintys dar daug

kreipėsi P. Jakučionis.

Jis taip pat kvietė visus politikus pamiršti barnius, kivircus ir iš širdies imtis teisybės ir teisingumo atkūrimo: „Žinome, kad teisybę ne visi vienodai supranta. Gal dėl to ir nesiseka. O dėl to, kad teisybės akivaizdžiai trūksta, atsiranda vis naujų „gelbėtojų“ partijų. Gerbiamieji saskrydžio dalyviai, artėja Seimo rinkimai. Būkime iki galio vieningi ir susikaupę. Nesiblaškykime ieškodami vis naujų „gelbėtojų“, taip išgelbėsime save ir kitus nuo nuolat besikartojančių suirčių“.

Buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams P. Jakučionis perdarė nuoširdžiausius Prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinimus. Prezidentė atsiprašė, kad dėl įtemtos darbotvarkės negalėjo šiemet dalyvauti šventėje ir palinkėjo visiems ilgai išbūti aktyviais Lietuvos Respublikos piliečiais.

Renginio dalyvius pasveikino čia apsilankiusi ir šv. Mišiose už Tėvynę dalyvavusi Seimo pirmininkė I. Degutienė. Kreipdamasi į buvusius politinius kalinius, tremtinius ir Laisvės kovų dalyvius Seimo pirmininkė vadino juos vyresniosios kartos broliais ir sesėmis, kurie tiesė kelius į Lietuvos laisvę.

(keliamo į 4 psl.)

Lietuvos partizanų, Laisvės kovų dalyvių, politinių kalinių ir tremtinių saskrydžio „Su Lietuva širdy“ priimti dokumentai

Dėl reformų testimonių

Rezoliucija

Saskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyviai yra labai susirūpinę, kad dabartinei šalij valdančiai koalicijai vis dar nepavyksta iki galio užbaigtai būtinai reikalingu sisteminių svarbiausių šalies gyvenimo sričių reformų.

Teisėsaugos, socialinės apsaugos, sveikatos ir švietimo sisteminės reformos yra seniai pribrendusios ir būtinės, jei norime galutinai įveikti sovietinį palikimą institucijose ir dalies žmonių sąmonėje, svarbiausiose gyvenimo ir veiklos srityse. Tai kelias pastoviam šalies saugumo stiprinimui bei visos visuomenės gerovės kėlimui.

Raginame Seimą ir Vyriausybę energingiau vykdyti pradėtas, ipusėtas ir baigiamas energetikos sektoriaus ir socialinės apsaugos reformas. Raginame Švietimo ir

sveikatos apsaugos reformas įtvirtinti taip, kad ateityje nebūtų lengva jų iškraipoti ar ne pagrįstai pasukti visuomenės raidai žalinga kryptimi. Paibrėžiame valstybės saugumui ypač svarbią energetinę neprilausomybę ir Visagino atominės elektrinės statybos būtinumą, remiantis Seimo priimtais įstatymais.

Saskrydžio dalyviai pakartotinai ragina LR Prezidentę ir teisingumo ministrą energingiau vykdyti teisėsaugos ir teismų sistemines reformas, greičiau įteisinti teismų tarėjų instituciją. Pritariame prastai dirbančių ar susikompromitavusių valstybinių įstaigų vadovų ar teisėjų atleidimams ir pakeitimams, bet manome, jog to nepakanka, kad iš esmės keistųsi šių ypač visuomenei reikšmingų įstaigų darbas.

Dėl politinės padėties rinkimams artėjant

Pareiškimas

Saskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyviai, artėjant Seimo rinkimams, kviečia visas patriotines organizacijas svarbiausiu savo veiklos uždavinui laikyti tinkamą pasirengimą rinkimams bei dabartinės Seimo daugumos ir Vyriausybės išsaugojimą iki kadencijos pabaigos.

Linkime valdančiajai koalicijai garbingai, su visiems žmonėms ir valstybei naudiniais rezultatais užbaigtį šią kadenciją ir ateityje tvirtai laikytis darbu testimonių principo.

Saskrydžio dalyviams dideli susirūpinimą kelia naujai susikūrusių ir vis dar skubotai besikuriančių prorusiškų, atvirai komunistinių ir tiesiog populistinių partijų ir apsimeteliškų visuomeninių judėjimų gausa. Tokios partijos ir visuomeniniai judėjimai, kaip A. Paleckio „Frontas“, K. Prunkienės „Lietuvos liaudies partija“, K. Brazauskienės „Demokratinė darbo ir vienybės partija“, V. Romanovo „Lietuvos žmonių partija“, V. Žiemelio „Krikščionių partija“ ir visai „šviežios“ N. Venskiene, D. Kuolio ar žurnalisto L. Balsio bei kitos, dažnai neturinčios nei rimtesnių programų, nei pakankamai konsoliduotų komandų, kad galėtų dalyvauti šalies valdyme, bet urmu besiveržiančios į rinkimus, tik kelia sumaištį žmonių galvose.

Jau turime karčią A. Valinsko „priskelėlių“ ir kitų politikos avantiūristų, atsikitinai, bet, deja, sėkmingai pabandžiusių išskoti į pravažiuojantį politikos traukinį, patirtį. „Priskelėliai“ skelbési prikelsią Lietuvą, bet tik šoko ir dainavo, juokino publiką, kol patys sugriuovo ir sukėlę politinę krizę vos nesugriovė valdančiosios koalicijos.

Kviečiame visus rinkėjus, einant prie balsadėžių, mąstyti ir galvoti, ką gero žmonėms ar valstybei gali padaryti gal ir geri, bet spontaniškai susibūrė žmonės iš Klonio gatvės ar Daukanto aikštės. Arba ką gero sukurtų sergantieji sovietine nostalgija? Tokie žmonės gali tik kelti revoliucijas, griauti ar naikinti. O Lietuvai dabar labiausiai reiki kuriančių ir dorai dirbančių politikų.

Raginame balsuoti atsakingai, netikėti tuščiaisiai pažadais nes, pasak Prezidentės, tokiemis pažadams nei pinigų, nei galimybų nėra.

Paskutinis balsavimas Seime dėl Visagino atominės elektrinės statybos jau nebe pirmą kartą parodė, jog koalicinės daugumos nėra ir savo programinių nuostatų bei įspareigojimų rinkėjams tebesilaiko tik Tėvynės Sąjunga – Lietuvos krikščionių demokratų partija. Tik ja ir verta pasitiketi.

Dėl istorinės atminties saugojimo ir puoselejimo

Pareiškimas

Saskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyviai pastebi, jog šalyje trūksta vieningo bendros istorijos ir tautos bei valstybės praeities suvokimo, kuris turėtų tarnauti konsoliduojant tautą. Trūksta aiškių, įstatymų, suformuluotos istorinės atminties saugojimo ir nuolatinio jos puoselejimo politikos. Dėl to tautos istorinės atminties darbai vykdomi vangiai ir kartais chaotiškai. Tikimės, kad šią spragą užpildys naujas Seime užregistruotas Tautos istorinės atminties įstatymas.

Raginame dar šios kadicijos Seimą ši įstatymą priimti rudens sesijoje. Kartu apgailestaujame, kad projekte neenumatoma galimybė į Tautos istorinės atminties tarybą deleguoti rezistentų organizacijų atstovų ir dėl to prašome įstatymo projektą atitinkamai papildyti.

Saskrydžio dalyviai yra įsitikinę, kad veiksmingiausias Laisvės kovų istorijos atminimo puoselejimo būdas yra nuoseklus moksleivijos supažindinimas su ginkluoto ir neginkluoto pasipriešinimo sovietų ir nacių okupantams istorija. Pirmejį žingsniai šia kryptimi jau žengti. Švietimo ir mokslo ministerija patvirtino pasirenkamai privilomą 18 valandų Laisvės kovų istorijos programą. Raginame šią progra-

mą patvirtinti, kaip visuotinai privilomą visoms bendrojo lavinimo mokykloms.

Pastebime, jog paskutiniai metais, nepaisant sunkmečio, buvo nemažai atlikta istorinės atminties įamžinimo darbų. Krašto apsaugos ministerijos, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro bei Radviliškio rajono savivaldybės bendromis pastangomis Radviliškio rajono Ménaičių kaime įrengtas Lietuvos partizanų 1949 metų Vasario 16-osios Deklaracijos signatarų memorialas. Bet netoli ese, Balandiškių kaime, likos sugriuvusi ne mažiau istoriskai svarbi Sajūdžio sodyba, kurią būtina atstatyti. Liko nepastatytas vienintelis iš devynių partizanų apygardų paminklas Dainavos apygardos partizanams.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga už suaukotas lėšas, remiant miesto savivaldybei, Kaune pastatė paminklą Laisvės kovotojų Motinoms, kurio aplinka iki šiole nesutvarkyta; neįrengta liko ir projekte numatyta Partizanų šlovės alyja. Su Vyriausybės parama išleidome fotoalbumą „Atmintis atgjuosi paminkluose“ ir parengėme kompaktinę plokštelę su Tauroro apygardos partizanų veiklos žemėlapiais.

Prašome Vyriausybę dar

šiais metais skirti dalį lėšų neuzbaigtų paminklinių kompleksų užbaigimo darbams, o likusiems lėšas numatyti kitų metų biudžeto projekte.

Prašome Vyriausybę apginti Lietuvos Laisvės kovų Miško Brolių draugijos nuosavybės teises į jų jėgomis rekonstruotą (atstatytą) pastatą Vilniuje, Totorių g. Nr.9.

Nesulaukiame gerų vaidinių filmų apie partizaninių karų ir tremtijų. Reikia sistemiinti ir stiprinti Tremties ir rezistencijos muziejų veiklą. Organizuoti turistinius maršrutus po pasipriešinimo kovų vietas. Organizuoti pastatyti paminklų teritorijų tvarkymą ir priežiūrą.

Mums labai nemalonu jau daug metų vis priminti Seimui, Vyriausybei ir Vilniaus savivaldybei, kad jau 15 metų nevykdomas Seimo nutarimas dėl iškiliaus paminklo višų laikų kovotojams už Lietuvos laisvę statybos Lukiskių aikštėje. Mus labai nuvylė Vyriausybės atsisakymas leisti JAV gyvenančiam architektui R. Mulokui savo lėšomis be konkurso pastatyti paminklą pagal jo tévo skulptoriaus parengtą, tautinius motyvais paremtą projektą. Sis atsakymas, mūsų nuomone, reiškia eilinių paminklo Lukiskių aikštėje statybos žlugdymą.

Dėl Juozo Brazaičio veiklos šmeižimo

Pareiškimas

Saskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyviai, daugelis dar gerai menantys pirmąjį 1940 metų sovietinę okupaciją, represijas, terorą ir pirmą masinį trėmimą mirčiai į pacius atšiauriausius SSRS raijonus, nacių Vokietijos ir SSRS karo pradžią, tautos sukilimą Birželio 23 dieną, Lietuvos Laikinosios Vyriausybės (LLV) sudarymą ir Lietuvos valstybės atkūrimo Manifesto sukeltą džiaugsmą ir atgautą pasitikėjimą savo Tautos galiomis:

- reiškia gilų pasipiktinimą kai kurių Lietuvos universitetų grupės mokslininkų paskelbtu viešu laišku, kuriuo jie išreiškė nepasitenkinimą, kad visuomenė ir oficialūs asmenys, dalyvaudami iškilmingoje palaikų perlaidojimo ceremonijoje, pagerbė LLV Ministero pirmininko Juozą Brazaičio-Ambrazevičiaus atminimą. Savo laiške iškilmingą perlaidojimą jie pavadino „didele moraline klaida“ ir kaltino J. Brazaitį kolaboravus sunaciais ir neužstojuis bendrapliečių žydų. Jie laiko J. Brazaitį ir visą LLV atsakingais už viša, kas vyko tuo metu nacių jau okupuotoje Lietuvoje.

Toki pikta akibrokštą sukilimo dalyviams ir jų artimiesiems galėjo sugalvoti tik tie, kurie „išminties“ sémėsi gal tik iš KGB klastočių ir S. Vyzentaliocentro skleidžiamos „filosofijos“. Jie tarsi nebūtų patyrę to meto išgyvenimą, tarsi nežinotų tada vyrausios žmonių nuotaikos. Vadovaujantis tokia „logika“ galima būtų paskelbti, kad už viską, kas vyko pokario metais Lietuvoje, atsakinės Jonas Žemaitis ir visi Lietuvos partizanai, nes jie partizanų vadų 1949 metų Vasario 16 dienos Deklaracijos buvo paskelbti vienintele teisėta Lietuvos valdžia!

- pritariame šių metų birželio 15 dienos filosofo Arvydo Šliogerio ir jo kolegų atskomajame laiške išdėstytais nuomonei apie ypatingomis istorinėmis sąlygomis sukilėlių suformuotą ir tik šešias savaites veikusią LLV, kurios nacių okupantai nepripažino ir su ja nebendradarbiavo. Sutinkame, kad žydų bendruomenės sunaikinimas buvo visais atvejais smerktinas didžiulis nusikaltimas, kuriam nėra jokio moralinio ir politinio pateisinimo. Bet ši baisi nusikaltimą vykdė na-

cių okupacinis režimas, deja, padedamas ir pavienių lietuviškų kolaborantų, kaip buvo ir kitose tuo metu nacių okupuotose Europos šalyse. Todėl istoriniu požiūriu neteisinga, o moraliniu – nesąžininga dėl to kaltinti LLV ir jos Ministra pirmininką Juozą Brazaitį, kurie pagal to meto galimybes stengėsi sušvelninti žydų padėti. Birželiosukilėlių absoluti dau-guma buvo doru ir sąžiningi patriotai. Nors tenka apgailestauti, jog kai kurie būriai, užtraukdami juodą gėdą visai tautai, nepaklusno sukilimo štabui bei LLV nurodymams ir dalyvavo nacių surengtose žydų naikinimo akcijose.

Gerbiamo sukilėlius, LLV ir jos vadovą J. Brazaitį, atlikusius didelės drąsos ir pasi-aukojimo Tėvynei žygius. Jie megino atkurti Lietuvos valstybę ir elgesi didvyriškai. Jų ryžtingi veiksmai įrodė, jog Lietuva buvo prieverta sovietų okupuota prieš jos žmonių valią ir vėl tampa gyva suverenia valstybe. Deja, tik trum-pam. Bet tai jau ne sukilėlių kaltė. Juk Kovo 11-osios Akto pasekmės galėjo būti panasiuos. Ačiū Dievui, jog ši karta viskas baigėsi laimingai.

Lietuvos partizanu, Laisvės kovu dalyvių, politinių kalinių ir tremtinių saskrydžio „Su Lietuva širdy“ priimti dokumentai

Dėl okupacijos žalos atlyginimo

Rezoliucija

Saskrydžio „Su Lietuva širdy“ dalyviai sveikina Vyriausybės mėgimimą dar kartą suaktyvinti sovietinės okupacijos žalos atlyginimo išieškojimą iš Rusijos FR ir pritraučia nuolatinės Komisijos, kuri gvidens žalos atlyginimo klausimus, steigimui.

Derantis su Rusijos FR, prašome Vyriausybę, Užsienio reikalų ministeriją ir Vyriausybės steigiamą Komisiją pirmiausia kelti klausimą dėl atlyginimo politiniams kaliniams ir tremtiniams už priverstinį darbą sovietiniuose konklageriuose ir tremtyje atšiauriausio klimato tolimiausiose, iki tol neapgyvendintose arba mažai apgyvendintose ir kitose buvusioms SSRS (dabar Rusijos FR) teritorijose.

Prašome reikalauti, kad Rusijos FR mokėtų pensijas už politinių kalinių ir tremtinių dirbtą laiką bei kompenzacijas už sužalotą sveikatą.

Dauguma politinių kalinių ir tremtinių, pretenduojančių į tokias išmokas, yra vyresni nei 80 metų amžiaus, silpnos sveikatos; kasmet apie pusę tūkstančio jų jau iškeliauja Anapilin. Todėl pirmiausia reikia spręsti nors paskutinių jų gyvenimo metų sveikatos ir būties problemų klausimus.

Mūsų nuomone, Rusijos FR Vyriausybės sutikimas svarstyti šį klausimą būtų jos humaniškas poelgis, atitinkantis civilizuotos Europos valstybės įvaizdį, į kurį Rusijos FR politikai dažnai apeiliuoja.

Aktreipiame būsimų derybininkų dėmesį į tai, jog dauguma priverstinį politinių kalinių ir tremtinių darbą naudojusių įmonių funkcionaluoja iki šiol ir kuria Rusijos FR visuminį produktą.

Lietuvos ir Lenkijos nesutarimų priežastys ateities istorikams net nebus suprantamos

Sena išmintis, kad dviejems besipešant daugiausiai naujos turės trečiasis, atrodytū, nė motais mūsų kaimynams lenkams. Vis dėlto taip teigtis būtų per daug subjektyvu, šios šalies politinis ir intelektualinis elitas gerai nutuokia draugiškų santykų svarbą – štai liepos pradžioje Varšuvos universitete surengtoje konferencijoje „Lietuvos ir Lenkijos santykiai: diagnozė ir svarbiausi iššūkiai“ Lietuvos užsienio reikalų viceministras Egidijus Meilūnas diskutavo apie abiejų šalių santykų praeitį, dabartį ir ateitį bei dvišalių ryšių įtaką valstybių siekiams Europos Sajungoje ir NATO.

Konferencijos dalyviai sutiko, kad nepaisant viešojoje erdvėje girdimos nuomonės apie abipusius tautinių mažumų teisių pažeidinėjimus, Lietuvos ir Lenkijos santykiai daugeliu atžvilgiu yra geri ir produktyvūs. Sutarta, kad būtina nuolatinė diskusija, paremta ne išankstinėmis nuostatomis ir istorinėmis nuoskaudomis, bet atviru dialogu ir sveiku pragmatiškumu. Konferencijoje Lietuvos ambasadore Lenkijoje Loreta Zakarevičienė teigė, kad pasaruoju metu daug kalbama apie Lietuvos ir Lenkijos santykius, žiniasklaidoje pateikiamų vertinimai, bet jie akivaizdžiai skiriasi nuo to, kas vyksta iš tikrujų. „Abiejų valstybių santykiai yra daugiaulypiai, bet mus sieja stiprus bendražmogiškas ryšys, kurio geriausiai pavyzdži galima buvo pamatyti vakar netoli Myslibužo miestelio esančiaame Pščelniko miške, kur jaudinančių iškilmių metu lietuvių ir lenkų kartu paminėjo lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno žūties metines“ – teigė L. Zakarevičienė.

Dėmesio!

Apsilankykite Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos internetiniame tinklalapyje www.lpkts.lt.

Informaciją apie artimiausius renginius rasite skiltyje „Skelbimai“.

Skiltyje „LPKTS leidyba“ skelbiamą informaciją apie LPKTS išleistas knygas, žurnalus „Laisvės kovų archyvas“, nurodomas jų turinys ir kainos. Norinčiuosių įsigytį knygą prašome kreiptis į LPKTS sekretorię Bronę Rapolavičienę telefonu 8 611 50561.

* * *

Knygą „Tremties vaikai“ galite įsigyti LPKTS knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune), Kauno centriniame knygynėje (Laisvės al. 81), Kauno knygynuose „Farballita“ (V. Krėvės pr. 97, P. Kalpoko g. 1) bei internetu www.patogupirkти.lt.

Knygos „Tremties vaikai“ aukotojus ir herojus kviečiame atsiimti knygas „Tremtinio“ redakcijoje.

Lietuvos ir Lenkijos santykiai: du mušasi, laimi... kas?

nė. Vieno populiausiu Lenkijos dienraščiu „Gazeta Wyborcza“ redaktorius Adamas Michnikas pabrėžė, kad Lietuvos ir Lenkijos nesutarimų priežastys yra tokios menkos ir neesminės, kad po kurio laiko šalių santykius nagrinėsiantiems istorikams net nebus suprantamos. Pasak jo, būtina išspręsti šiuos nesutarimus ir toliau kurti draugiškus ir partneriškus santykius.

Konferencijoje abiejų šalių atstovų išsakytos mintys dar kartą įrodo, kad išankstinių negatyvi nuostata tarpusavio santykų atžvilgiu tėratam tikrų politinių jėgų, o ne valstybinio lygmens politika.

Lenkijos prezidentas: vietiniai lenkai turi ne tik teisę saugoti savo tapatumą, bet ir pareigą būti lojaliais Lietuvos piliečiais

Lenkijos prezidentas Bronislavas Komorovskis Vasario 16-osios vizito į Lietuvą metu susitikęs su lenkų tautine mažuma kalbėjo, kad lenkų tautybės Lietuvos piliečiai gali tikėtis Lenkijos paramos, tačiau ginčai dėl lenkų padėties pirmiausiai yra Lietuvos Respublikos ir jos piliečių santykio reikalus, o vietiniai lenkai turi ne tik teisę saugoti savo tapatumą ir kultūrą, bet ir pareigą būti lojaliais Lietuvos piliečiais. Deja, neatrodė, kad toks Lenkijos prezidento pareiškimas rūpėtų Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) vadovui Valdemarui Tomaševskiui, visą savo energiją skiriančiam įrodyti, jog Lietuvos lenkai yra diskriminuojami kaip niekur kitur pasaulyje ir bet kokie Lietuvos valdžios žingsniai

yra nukreipti prieš lenkus. Artėjantys Seimo rinkimai – tam ypač palanki dirva, ir pozymiu, kad į juos ketinama joti ant „tautinių mažumų diskriminacijos arkliuko“, jau yra: Seimo rinkimų Lietuvoje pošešiolikos metų pertraukos atvyks stebeti Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Varšuvos įsikūrusio Demokratinių institutų ir žmogaus teisių stebėjimo biuro (DIŽTSB) misija. Žinant, kad šios organizacijos pagrindinis rūpestis – dirbtinių šalyse, kur demokratijos stokojama, belieka stebėtis jos susidomėjimu Lietuva, kurioje, galima pamanyti, nebeįmanomi laisvi demokratiški rinkimai!

Reikalo esmę sudaro naujos sudėties Valstybinės rinkimų komisijos (VRK) inicijuota vienmandacių rinkimų apygardų ribų pertvarka, siekiant laikytis Seimo rinkimų įstatymo 9 straipsnio nuostatų, kurios reikalauja, kad „rinkėjų skaičius apygardoje turi būti nuo 0,8 iki 1,2 vidutinio rinkėjų visose vienmandatėse rinkimų apygardose skaičiaus“. VRK siūlė pakieisti šešių apygardų ribas, tarp kurių pateko dvi, kurias Lenkų rinkimų akcija laiko savo elektoratu: Vilniaus-Trakų ir Širvintų-Vilniaus. Pastarojoje apygardoje esančios Vilniaus rajono Sužionių ir Skirlėnų kaimai buvo paskirti Molėtų-Svenčionų apygardai. VRK teigimu, apylinkės pakeistos, nes viena yra per didelę, kita – per mažą. Po pertvarkos Širvintų-Vilniaus apygardoje liko 43,7 tūkstančio rinkėjų, Molėtų-Svenčionų apygardoje dabar yra 32,2 tūkstančio rinkėjų. Dėl šio VRK sprendimo LLRA lyderiai pasiskundė ESBO atstovams, teigdami, jog „neabejotinai tai yra dar

viens bandymas suskaidyti lenkų balsų galį“. LLRA puolė palaikyti Lenkijos užsienio reikalų ministras Radslavas Sikorskis, eilinių kartų apkaltindamas Lietuvą problemų tarp lietuvių ir lenkų kūrimu.

Klausantis tiek LLRA lyderio, tiek ir Lenkijos užsienio reikalų ministro teiginių gali pasiroduti, jog pertvarka palietė tik lenkų tautybės žmonių gyvenamas apygardas, o su Kaunu, Telšiais ar Kelme tai nesusiję...

Į tokius kaltinimus atsakdamas VRK pirmininkas Zenonas Vaigauskas sakė nesuprantąs kaltinimo esmę. VRK prieš kiekvienus rinkimus privalo patikslinti apygardų ribas, pakoreguoti jas atsižvelgdama į demografinius pokyčius. Nejaugiai VRK privalo kurti ypatingas lenkų rinkimų akcijų apygardas, stebėjosi pirmininkas, ironizuodamas klausimu, ar LLRA yra nubrėžusi draustinio ribas ir įkūrusi getą lenkų rinkėjams, kur negaliotū įstatymai. „Ar jau ruošiamasi kaltinimams, kad pertvarkoma ne pagal tautines ribas?“ – klausė jis. Be to, Z. Vaigauskas pastebėjo, jog perkėlimas į kitą apygardą nepakeičia galimybės balsuoti daugiamandatėje apygardoje.

Ši pastaba gali būti itin skausminga LLRA lyderiams, nes daugiamandatėje apygardoje per 2008 metus LR Seimo rinkimus LLRA mandatų negavo, nes neperžengė 5 procentų palaikymo barjero. Nieko gero daugiamandatėje apygardoje ši partija nesitiki ir šįmet vyksiantiose Seimo rinkimuose, todėl į apyvertą paleidžia nacionalinius lenkų jausmus provokuojančius pareiškimus.

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Vytautas Juodsnukis

**SUVALKIJOS
PARTIZANŲ TAKAIS**

II

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata su pristatymu kainuoja:

1 mėn. – 7,14 Lt,
3 mėn. – 21,42 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį. Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

(atkelta iš 1 psl.)

„Jūs ir Jūsų tėvai kovojo te už Lietuvos laisvę. Vėliau prisdėjome ir mes, jaunesnieji. Ir kartu visi iškovojo Lietuvos laisvę. Pirmoji Lietuvos Respublika gyavo du dešimtmečius. Vėliau, dar du dešimtmečius Jūs ir Jūsų tėvai kovojo miškuose ir kaip gyvuliai buvo tremiami į Sibirą. Bet šiandien mes jau ižengėme į trečią nepriklausomos valstybės dešimtmetį“, – sakė I. Degutienė. Ji pabrėžė, kad tik nuo mūsų visų priklauso, ar tvirtai stovėsime ant kojų ir saugosime sunkiai iškrovotą laisvę.

„Kviečiu jus visus į bendrą talką. Susitelkime ir pamirškime nuoskaudas. Nes tik nuo mūsų vienybės ir susitelkimo priklauso, kokioje Lietuvoje gyvensime ateityje“, – sakė I. Degutienė.

Seimo narys Rytas Kupčinskas perskaitė Atkuriamojos Seimo pirmininko, europarlamentaro prof. Vytauto Landsbergio sveikinimą. Jame profesorius išreiškė dideli susirūpinimą dėl mūsų Tėvynės ateities.

„Gyvename sunkų pakrikimo metą. Jis panašus į 1940-uosius, kai besipešančios partijos pamiršo apie Lietuvą ir Teisybę, o kai kurie parisdavė ir nubėgo tarnauti svetimam agresoriui. Ir dabar nepatenkintieji marga valdžia įkalbinėjami burnoti prieš Lietuvą. Politikams pasakyčiau – nebūkite tokie kaip Paleckis, Cvirka ir susipainiojusi vargė Salomėja, kuriuos užvirvuciū tampė Dekanozovas ir Sniečkus. Juk ir šiandien Sniečkaus nusikaltelį sarašas gautų balsų. Geriau balsojti už klystančius, o ne už parisdavėlius. Jūs buvote, esate ir liksite ištikimi Tėvynės“.

Iškilminga eisena į Dubysos slėnį

Pagerbiama Lietuvos valstybinė vėliava

nei. Padékite susipainioju siems. Palaikykite Lietuvos jaunimą, kuris turi idealų ir meilės Tėvynei. Tegu jie drąsiai ateina. Surenkite kitą sąskrydį bendrai kartu su jais. Linkiu Jums ištvermės ir sveikatos“, – palinkėjimus siuntė prof. V.Landsbergis.

Sąskrydį sveikino ir gausus Seimo narių būrys iš Tėvynės sąjungos–Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos Seime. A.Ramanauskaitė-Skokauskiene, A.Anusauskas ir A.Bilotaitė sąskrydžio dalyviams išdalijo speciaлиus lankstinukus, kuriuose

pristatė savo nuveiktus darbus. A.Bilotaitės vadovaujanamas jaunuųjų konservatorijų choros šventės dalyviams atliko dainą „Laisvę“. Si Seimo narė savo lankstinuke buvusių tremtinų vaikus ir vaikaičius kvietė aktyviai įsijungti į jaunuju konservatorių veiklą.

Seimo narys R.J.Dagys pasidžiaugė, kad Lietuva tvirtai žengia į priekį, kai tuo tarpu kitos Europos šalys vis dar kapstosi krizių liūne, ir dėkojo už palaikymą ir supratimą. V.V.Margevičienė visus sveikino poeto V. Ciunausko eilėmis, žemai lenkė-

si buvusiems tremtiniams už tai, kad saugo šventą atmintį ir ragino būti visiems kartu. Ji prašė padėti TS-LKD laimėti rinkimus ir tvirtino, kad politikai žinantys, ką privalo daryti. Prof. A.Dumčius ragino nemanyti, kad Seime nieko nedaroma buvusių politinių kalinių ir tremtinų klausimais. Jis tvirtino, kad čia yra ginamos šių žmonių teisės, saugoma istorinė atmintis, o reikalui esant, tremtinų labui net pasipykstama su Vyriausybė. V.Aleknaitė-Abramikienė džiaugėsi, kad kasmet sąskrydyje gali pasisemti jaunystės, nes čia suvažiuoja pačios gyvybingiausios tautos sielos.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras D.Jankauskas sakė, kad sąskrydyje kaip visada tvyro gera nuotaika, šviesūs veidai. Jis ragino puoselėti istorinę atmintį ir perduoti ją jaunesnėms kartoms. E.Vareikistvirtino, kad planuojama atominė gamins ne tik elektrą, bet ir laisvę. J.Dautartas, kaip tikras meno žmogus, dėkojo choristams. K.Kuzminskas, artėjant rinkimams, ragino nežaisti Lietuvą, o balsuoti pagal sąžinę, eiti po viena vėliava ir remti konservatorius ir krikščionis demokratus. J.Šimėnas ir P.Saudargas pranešė išvykstantys į misiją: netoli Kraslago, Reštuose, įamžinti buvusio Lietuvos prezidento A.Stulginskio atminimą. V.Matuzas dėkojo, kad jo vaikai ir penki vaikaičiai gali gyventi laisvoje Lietuvoje. P.Luomanas iš Panevėžio sąskrydžiui atvežė linkėjimus nuo 89 metų Reštuose kalėjusio politinio kalinių J.Karsokos, kuriam atvykėlių Ariogalą nebeleidžia jėgos.

Seimo narys sakė, kad tiek, kiek turėsime meilės širdyje Lietuvai, tiek turėsime ir stiprią Lietuvą. Taip pat ragino netik likti stipriems savo dvasia, bet ir uždegti kitus. S.Pečeliūnas priminė, kad dešinieji Lietuvos valdžioje buvo tris kartus: pirmajį atkūrė valstybę, antrą kartą – sugriautus bankus, trečią kartą gavę šansą – veda Lietuvą į energetinę nepriklausomybę. Žemės ūkio ministras K. Starkevičius dėkojo sąskrydžio dalyviams, kad jų dėka šiandien gyvas Lietuvos kaimas.

LPKTS valdybos pirminkinas Edvardas Strončikas perskaitė sąskrydžio rezoliucijas ir pareiškimus (spausdiname atskirai).

Po jungtinio tremtinų ir politinių kalinių choro dainų programos, kurią savo balsiu dainavimu papuošė solistai Rita Preikšaitė ir Tomas Ladiga, tėsesi koncertinė programa, kurios metu buvo galima išgirsti dainuojant Arvydą Vilčinską, Nemakščių vokalinį instrumentinį ansamblį bei roko grupę „Thunderdale“ ir Veroniką Povilionienę.

Sventės dalyviai turinėgai bendravo su imituotame partizanų bunkeryje įsikūrusiais pasipriešinimo istorijos entuziastais, vadovaujamais istoriko Dariaus Juodžio.

LPKTS dėkoja šventės partnerių Lietuvos kariuomenei, sąskrydžio dalyvių saugu-mu besirūpinusiai Lietuvos šaulių sąjungai, informacijam rėmėjui LRT, sąskrydžio dalyvių troškulį malšinušiam „Žalia giria“ ir choristus gélémis apdovanojusiai UAB „Mažoji Hermina“.

Ingrida VĖGELYTĖ
Aido Bumbulio nuotraukos

Leono Juozonio tautodailės darbų paroda

Tautodailininkas Leonas Juozonis sulaukė nuosirdžių sveikinimų

Liepos 25 dieną Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje vyko tautodailininko, visuomenės veikėjo Leono Juozonio tautodailės darbų parodos, skirtos autoriaus 90 metų jubiliejui paminėti, pristatymas. Parodos iniciatorius – dailininkas, architektas Jonas Lukšė. Kauno miesto vicemeras Vytautas Vasilenko tautodailininkui įteikė Kauno miesto burmistro Jono Vileišio žalvarinių medalių už nuopelnus miestui. LPKTS valdybos pirmininko pavaduotoja Jūratė Marcinkevičienė įteikė LPKTS žymenį „Už nuopelnus Lietuvai“. Jubiliato pasveikinti sugužėjo itin gausus būrys svečių.

Leono Juozonio, gimusio 1922 metų liepos 24 dieną Rokiškio rajone, kūrybinė ir visuomeninė veikla itin plati

ir įvairiapusė. Jis – žinomas tautodailininkas, projektootojas, Garbės kraštotorininkas, Kauno sėlių klubo, Lietuvos konservatorijos, Lietuvai pagražinti, Tėviškės pažinimo draugijų, Kauno inteligentų klubo „Senjorai“ bei šachmatininkų klubo narys, 1941 metų birželio sukilio dalyvis, Jono Aisčio premijos laureatas, apdovanotas Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, pelnės ne vieną sporto (stalo teniso, šachmatų) medalį.

Jis sukūrė paminklus, koplytstulpus, stogastul-

pius, skirtus žymiems Lietuvos žmonėms: knygnešiui Jurgui Bielinui Purviškiui, rašytojui, profesoriui Antanui Kriščiukaičiui-Aišbei Paežeriuose, antkapinį paminklą pedagogui, kraštotorininkui Tomui Glodui

vusiems partizanams, tarp jų – Juozui Lukšai-Daumantui ir jo broliams (paminklo bendraautorius – P. Petraitis), Dainavos apygardos partizanams Kapčiamiestyje. L.Juozonis įvairia technika (aliejumi, pastele, akwarele, tempera, šilkografija) kuria paveikslus, karikatūras, draugiškus šaržus, ekslibrisus. Iliustravo ne vieną knygą, parangė ir išleido knygas: „Įžymųjų žmonių gimtinės. I. tomas“ (1988), „Draugiški šaržai“ (1997), „Kraštotorininko kelias“ (2002).

Leono Juozonio jubiliejine paroda Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje bus eksponuojama iki rugpjūčio 31 dienos Maloniai kviečiame apsilankyti.

„Tremtinio“ inf.
Gintaro Markevičiaus nuotr.

Merkinės piliakalnio papédėje skambėjo laisvės dainos

Paskutinį liepos penktadienį garbingą Lietuvos istoriją menančio Merkinės piliakalnio papédėje skambėjo partizanų dainos, po atviru dangumi buvo rodomas kinas, vasaros sutemas skliaudė liepsnojantis laužas. Susiburti ir dainomis, šokiai bei pokalbiais paminėti reikšmingą sukaktį – ilgiausiai per visą šimtmetį trunkančią Lietuvos nepriklausomybę – Dzūkijos krašto gyventojus pakvietė Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė.

„Pabūti kartu kviečiu ypač gražia proga. Šių metų liepos 8–9 dienomis peržengėme simbolinį 22 metų slenkstį: laisva ir nepriklausoma Lietuva yra ilgiau nei buvo pirmoji Lietuvos Respublika tarpukario laikotarpiu. Ar galima lyginti šias dvi valstybes – tarpukario Lietuvą, į kurią šiandien mes žvelgiame su didele pagerba, svajone, romantizmu, ir šiuolaikinę Lietuvą? Manau, kad taip. Nepaisant skirtingo laikotarpio, problemos ir iššūkiai, tenkantys mūsų valstybei, buvo ir yra labai panašūs. Tikiu, kad šiandien spręsdami kylančius sunku-

ji susikaupė stebėjo vieno garsiausio Lietuvos partizano – Juozo Lukšos-Daumanto – šeimos tragediją. „Filme atskleistos baisybės, šaudymai ir mirtys buvo mūsų kasdieninis gyvenimas“, – vėliau savo asmeniniai išgyvenimais dalijosi garbus renginio svečias, pokario Laisvės kovų dalyvis, buvęs partizanas Juozas Jakavonis-Tigras.

atvykusiems anūkams gardžiausia pasirodė naminė kepta duona.

„Labai smagu matyti čia ši vakarą susibūrusias šeimas. Kviečiu vyresnius, tėvelius ir senelius, dalytis istorine partiziniu su jaunaja karta, o jau nimą būti žingeidų, klausinėti, pažinti savo kraštą. Mūsų išgyvenimai ir pamokos, kurias išmokstame ir perduoda-

me giminės susitikime ir žingsneliu arčiau tos Lietuvos, kurioje gera gyventi.

Gyva istorinė atmintis

O kokis susitikimas be dainų, liudijančių laisvę? Juolab kad Dzūkijos krašte užgimė daugiausia iki šių dienų išlikusių ir visiems gerai žinomų partizanų dainų. Renginio

Merkinė, 2012 Liepos 27 d.
Merkinės piliakalnio papédėje skambėjo partizanų dainos

Partizanas Juozas Jakavonis-Tigras ir Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė uždegė šventės laužą

mus daug ko – pagarbos, savigarbos, patriotiškumo – galėtume pasimokyti iš ankstesnės Lietuvos visuomenės, kurios energija, žinios, dvasia, ryžtas ir paaukotos gyvybės atvedė mus iki dabartinės Lietuvos“, – kalbėjo europarlamentarė.

Susirinkusieji buvo pakvieti prisiminti tarpukario Lietuvos gyventojų kelią į nepriklausomybę – partizanų Laisvės kovas. Ta proga Merkinės piliakalnio papédėje įrengtoje kino erdvėje buvo rodomas režisieriaus Jono Vaitkaus filmas „Vienui vieni“, pasakojantis apie partizaninį judėjimą Lietuvoje.

Renginio svečiai neliko abejingi papasakotai istorijai: vaikų dėmesį kaustė kino filme aidintys šūviai, o vyresnie-

Renginys jamžintas knygelyje

me kitiems, yra tas pagrindas, kuris gali tapti mūsų vertybiniu pamatu ateityje. Lietuvių partizanų kovos dėl laisvės yra būtent tas istorinis pasakojimas, iš kurio mes galime semtis nuoširdžios meilės savo artimui, Tėvynei, laisvei. Šiandien minint simbolinę datą noriu visiems palinkėti branginti laisvę, saugoti ją. Lietuvos likimas, atsakomybė dabar yra mūsų rankose, o atsakomybė ir laisvė – visuomet šalia. Drąsiai imkimės atsakomybės ir kurkime savimi pasitikinčią Lietuvą, šalį, kurioje būtų gera gyventi“, – susirinkusius svečius ragino Lietuvos Respublikos ministro pirmininko patarėjas Liutauras Kazlavickas.

Netrukus R. Morkūnaitės ir J. Jakavonio uždegtais laužas simboliškai praskaidrino vakaro tamsą ir sutelkė visus šventės dalyvius aplink jį: rodos, visi jautėsi tarsi smagia-

svečiai buvo kviečiami pasižiūrėti laisvės muzikos ir dainų, kartu jas dainuoti.

„Ką mato atvažiuojantys į Merkinę? Jie mato paprastą 20 amžiaus vidurio miesteli, pokario metu subombarduotą ir sudegintą vokiečių. O iš tikrujų čia skambėjo keturių bažnyčių varpai, dviejose vienuolyne vienuolai perrašinėjo šventasias ir mokslo knygas. Merkinės piliakalnyje apsistodavo karaliai ir kunigaikščiai. Merkinė kupina istorinių įvykių“, – istorine atmintimi dalijosi žinomas merkininkis, fotografas ir visuomenės veikėjas Algimantas Černiauskas, taip tarsi patvirtindamas, jog šventiniam susibūrimui Merkinė buvo pasirinkta neatsitiktinai: Dzūkijos miškai liudija ypač aktyvias pasipriešinimo okupacijai kovas, o istorinė atmintis dar ir šiandien šiame krašte gyva.

Dainos ir pokalbiai Mer-

Sveikiname

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikinu buvusią 1945 metų tremtinę Aldoną LEIPUTĘ. Linkiu kuo geriausios sveikatos, daug šviesių ir laimingų gyvenimo metų, Dievo palaimos.

**Tremties sesė Danutė
Dzimidavičiutė-
Karankevičienė**

Gražaus 60-ojo gimtadienio proga sveikiname buvusią tremtinę, LPKTS Tauragės filialo tarybos narį Joną VARKALĄ.

*Sveikatos linkim,
ryžto, ištvermės,
Laiptelių laimės
i dangaus žvaigždes.
Kasdien namuos
palaimos ir sekėmės,
Saugiausio tilto
per gyvenimo upes.
LPKTS Tauragės
filialas*

Pranė ir Cecilių CEP-LIAUSKUS iš Tauragės 60-ųjų – deimantinių vestuvių proga nuoširdžiai sveikina –

**dukterys Justina
ir Danutė su šeimomis
bei sūnus Vladas**

kinėje šikart skambėjo iki pat vidurnakčio. Namo besiskirstantys svečiai ne tik dėkojo už prasmingą ir šiltą vakarą, bet ir lengviau atsiduso: „Kokia laimė, jog šiandien gyvename laisvėje“.

Vėl susiburti Laisvės kinui ir dainoms visi kviečiami rugpjūčio 25-ąją, Marcinkonyse, Dzūkijos nacionalinio parko direkcijos etnografinėje sodyboje.

Jurga BUZYTĖ

Neklauskite, kas mes. Mes – laisvė ir kova!

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Šilalės filialo narių iniciatyva liepos 22 dieną Upynoje ir Vytogaloje atidengti ir pašventinti paminkliniai kryžiai žuvusiem už Lietuvos laisvę.

Upyna, seniūnijos centras Šilalės rajone. Miestelio centre puikuojasi kryžius, pastatytas Lietuvos laisvės kovotojams, žuvusiem suose kraštuoje. Šeši dešimtmiečiai praėjo nuo NKVD siautėjimo. Du dešimtmiečius gyvename laisvoje Tėvynėje, tačiau žuvusių nelygoje kovoje su Lietuvos paverčėjais kapai nežinomi. Po kankinimų mirusiuosius pakasdavo už buvusio Upynos stribyno. Teritorija didelė, kraštovaizdis pasikeitęs. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro specialistai, įvertinę surinktą medžiagą ir buvusią stribyno teritoriją, patarė pastatyti atminimo ženkį, nurodant, kad šioje teritorijoje yra užkasti Lietuvos partizanai.

LPKTS Šilalės filialo pirmininkė Teresė Ūksienė, darbų organizatorius ir idėjų autorius Antanas Rašinskas darbams atliki subūrė didžiulę komandą. Sutartiniai dirbo Upynos seniūnė Stefa Kažukauskienė, Šilalės rajono savivaldybės meras Jonas Gudauskas ir vicemeras Raimundas Vaitiekus, administracijos direktorius Valdemaras Jasevičius ir pavaduotoja Vera Macienė. Bendras darbas apvainikuotas pergale.

Liepos 22 dieną buvo pilnas miestelis svečių, kurie su jauduliu rinkosi į siaurą gatvelę už buvusio stribyno. Paminklinis kryžius apgaubtas lininiu audeklu, laukė atidarymo minutės.

Apie Upynos krašto laukų akmenukais pažymėtą kalvelę išsirinkuoja svečių delegacijos su vėliavomis. Vėjelis keda LPKTS Šilalės, Mažeikių, Tauragės filialų, Žemaitijos atsargos karininkų sąjungos, Saulių rinkinių, Lietuvos tautines vėliavas. Šalia vėliavų garnion gretom stojo Žemaitijos atsargos karininkų sąjungos vadovas, plk. ltn. Arvydas Daukantas, Klaipėdos karininkų ramovės viršininkas, ats. plk. Int. Leonas Stonkus, Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sąjungos vadovė Irena Montvydaitė-Giedraitienė, Klaipėdos šaulių vadas Zigmantas Gulbinas, Šilalės garbės pilietis, prof. Petras Bielskis, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas, Lietuvos Respublikos Seimo narės, ministerijų atstovės, Lietuvos kariuomenės Vil-

nės žigulos karininkų ramovės vyrų choras „Aidas“, vadovaujamas prof. Tado Šumsko, jaunieji Šilalės rajono mokyklu šauliai su vadovais.

Paminklinį kryžių Upynoje žuvusiems partizanams sukurė Kauno technologijos universiteto nevyriausybinių organizacijos žygeivių klubo „Ažuolas“ nariai: skulptorius Rimantas Milkintas, padėjėjai Paulius Dambrauskas, Juozas Dapkevičius, rėmėja

lėmis žuvusiu: Kazio Bagdono-Ūdros, Oskaro Hendriko-Pauliaus, Vandas Joniškienės-Kengūros, Jurgio Kavecko-Marso, Vaclovo Norvaišos-Algirdo, Alekso Petrošiaus-Lapino, Vlado Survilos-Liepos, Broniaus Šalčio-Sakalo, Broniaus Urbono, Petro Viniko atminimui.

Lietuvos Respublikos Seimo narė, partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vango dukra, Auksutė Rama-

besirangančiu keliu pasuko Vytogalo link. Vytogala, garši lakūno Stasio Girėno, Lietuvos partizano, legendinio būrio vado Antano Suginto gimtinė, šventė 450 metų jubiliejų.

Šv. Mišias už Vytogalo krašto mirusiuosius, už žuvusius Lietuvos laisvės kovotojus aukojo Šilalės dekanas, kan. Algiris Genutis, jam talkino Upynos klebonas Eduardas Steponavičius. Giedojo

Šilalės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja, LPKTS tarybos narė Vera Macienė prie Upynoje atidengto paminklo žuvusiems partizanams Autorės nuotr.

Ingrida Kusienė.

Šilalės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja, LPKTS tarybos narė Vera Macienė į susirinkusiuosius kreipėsi mūsų krašto poetės, partizanės Neringos eilėmis: „Praeisime visur kaip aidas, kaip daina, palaimins ir minės – motulė Lietuva...“

Susikaupusi prie paminklinio kryžiaus kilo partizano Broniaus Urbono dukra Beata Ričkienė kartu su Šilalės krašto kraštotoyrininku, Upynos istorijos puoselėtoju Klemensu Lovčiku. Jiems buvo patikėta atidengti paminklinį kryžių.

Karo kapelionas komandorius ltn. Remigijus Monstvilas paminklinį kryžių pašventino ir pakvietė bendrai maldai, į šventinimo iškilmes įsiungė Dangus, padėdamas kunigui sodria vasariško, šiltoto lietaus dovaną.

Iškilmingai per Upynos kalnelius nuvilnijo Lietuvos himnas. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos Žemaičių apygardos III rinktinės 308 kuopos savanoriai salvės garsais: „Už Laisvę! Už Lietuvos Respublikos Prezidentę! Už Lietuvą!“ – perskrodė pagerbimo minutės tylą.

Paminklinio kryžiaus papėdė prāzydo margaspalvių gėlių žiedais, žvakių liepsne-

nauskaitė-Skokauskienė pri- minė susirinkusiuosius, kaip sunku neturėti artimųjų kapų. Jos tévelio kapas taip pat nežinomas. Gal atbus sążinėtų, kurie žino, kur pakasti Lietuvos partizanų kūnai?

Padėkos žodžius nuoširdžiai tarė Socialinės apsaugos ir darbo ministro patarėja Li- na Bušinskaitė. Šilalės kraštožmonėms už istorinio atminimo saugojimą dėkojo Plungės rajono meras Albinas Klimas. Lietuvos laisvės žmonės už Lietuvos partizaną, dim. plk. Leoną Laurinskį ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas, LPKTS atsakingoji sekretorė Onutė Tamošaitienė perdavė nuoširdžią LPKTS pirmininko dr. Povilo Jakucionio padéką.

Skambant vyrų choros „Aidas“ atliekamos žemaičių krašto partizanų dainos žodžiams: „Kovon, kovon, kovon kariai, Tėvynė šaukia mus“ LPKTS padėkos buvo įteiktos Upynos seniūnėi Stefai Kažukauskienėi, skulptoriui Rimantui Milkintui, pagalbininkams ir rėmėjams Pauliui Dambrauskui, Juozui Dapkevičiui, Ingriai Kusienei.

Choristai vieną po kitos dainavo Lietuvos liaudies lobyno dainas, šventės dalyviai megavosi kareiviška koše, bendravo, dalijosi prisiminimais ir patirtimi, gérėjos dan-gaus žydrynė raižančiais lėktuvinis ir per kalnelius ir klonius aidinčiais Lietuvos partizanų žodžiais: „Mes nemire, mes nemirė, aidi tūkstančiai balsų, / mus laimina ir mi-ni – motulė Lietuva...“

Lietuvos himno žodžiai pasklinda į Žemaitijos tolius

ir aidu sugržta atgal, atkarto-dami: „Vardan tos, Lietuvos“ kartu su saliuto salvėmis.

Lietuvos Respublikos Seimo narė, TS-LKD politinių kalinių ir tremtinių frakcijos pirmininkė Vincė Vaidevutė Margevičienė džiaugėsi Šilalės kraštu, kur kiekvienais metais vis kitoje vietovėje at-siranda atminimo ženklas Lietuvos laisvės kovotojams. Už nuoširdžią pagalbą įam-zinant Lietuvos pasipriešinimo istoriją Lietuvos Respublikos ministro pirmininko Andriaus Kubiliaus padėkos raštu apdovanotas Šilalės rajono meras Jonas Gudauskas. Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkės Irenos Degutienės padėkos raštas už istorinės atminties saugojimą perduotas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Šilalės filialo pirmininkei, Vyčio Kryžiaus ordino kava-lierei Teresei Ūksienei.

Lietuvos krašto apsaugos viceministrė Indrė Pociūtė-Levickienė krašto apsaugos ministrės Rasos Juknevičienės padėkomis apdovanotojo Šilalės rajono mokytojus A. Dragūnai ir E. Burčą, bu-riančius ir patriotiškai auklėjančius jaunuosius šaulius.

Lietuvos Respublikos Seimo narė Vilija Aleknaitė-Abramikienė džiaugėsi ir dėkojo už nuoširdų darbą Šilalės krašto merui Jonui Gu-dauskui, Teresei Ūksienei, Antanui Rašinskui, Verai Macienei, visiems šilališkiams ir jų bičiuliams, pade-dantiems įamžinant žuvusiųjų atminimą.

Lietuvos krašto apsaugos ministrės patarėjas, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas, LPKTS atsakingoji sekretorė Onutė Tamošaitienė perdarė nuoširdžią LPKTS pirmininko dr. Povilo Jakucionio padéką.

Skambant vyrų choros „Aidas“ atliekamos žemaičių krašto partizanų dainos žodžiams: „Kovon, kovon, kovon kariai, Tėvynė šaukia mus“ LPKTS padėkos buvo įteiktos Upynos seniūnėi Stefai Kažukauskienėi, skulptoriui Rimantui Milkintui, pagalbininkams ir rėmėjams Pauliui Dambrauskui, Juozui Dapkevičiui, Ingriai Kusienei.

Choristai vieną po kitos dainavo Lietuvos liaudies lobyno dainas, šventės dalyviai megavosi kareiviška koše, bendravo, dalijosi prisiminimais ir patirtimi, gérėjos dan-gaus žydrynė raižančiais lėktuvinis ir per kalnelius ir klonius aidinčiais Lietuvos partizanų žodžiais: „Mes nemire, mes nemirė, aidi tūkstančiai balsų, / mus laimina ir mi-ni – motulė Lietuva...“

Loreta KALNIKAITĖ

2012 m. rugpjūčio 10 d.

Tremtinys

Nr. 29 (1003)

7

Albinas Kazakevičius

1927–2012

Gimė Prienų aps. Šilavoto valsč. Jiestrakio k. gausioje ūkininkų šeimoje. Mokėsi vėtos pradžios mokykloje ir Prienų „Žiburi“ gimnazijoje. Būdamas 17 m. taip savanoriu P. Plechavičiaus įkurtoje Lietuvos vietinėje rinktinėje. Sovietams antrą kartą okupavus Lietuvą Albinui teko slapstytis. 1945 m. įsitraukė į Šilavoto partizanų judėjimą. Kautynėse su sovietų kariuomene ir stribais pasižymėjo drąsa, sumanumu. Buvo suimtas. Kankintas kalėjimuose ir sovietų la-

geriuose. Nuteistas 10 m. kalėti. Už dalyvavimą politinių kalinių sukilime įkalintas dar 7 m. Išleistas po 17 m. 1971 m. baigė Marijampolės žemės ūkio technikumą, tapo agronomu. Dirbo žemės ūkyje ir kitus darbus. 1990 m. reabilituotas. Buvo Lietuvos VRK sąjungos Tarybos narys. Už aktyvią patriotinę veiklą apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordino karininko kryžiumi, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, VR Garbės Kryžiumi. Jam buvo suteiktas dimisijos kapitonu laipsnis.

Pro memoria

Palaidotas Prienų kapinėse.

Užjaučiame žmoną Adolfiną, giminės, draugus ir pažystamus.

LVRKS

Bendrijos „Lemtis“ nariai išvyksta į lietuvių trėmimo vietas Altajaus Respublikoje (Rusijos Federacijoje)

Siekdama išsaugoti Lietuvos istorijos paveldą bei pagerbiti sovietų okupacijos laikotarpiu nukentėjusius lietuvius, bendrija „Lemtis“ tėsia prieš daugelį metų pradėta darbą.

Rugpjūčio 2 dieną iš Vilniaus į Maskvą, o po to į Altajaus Respubliką iškeliau šešių asmenų komanda, tarp kurių ir šeštus metus į Sibirą vykstantis kriukietis Tadas Kvasilius. Ekspedicijai vadovauja fotografas ir operatorius Gintautas Alekna. Ekspedicijos dalyviai prie vadovo prisijungs į Sibire. G. Alekna į Sibirą išvyko liepos viduryje. Liepos 20 – rugpjūčio 3 dienomis vadovavo ekspedicijai „Misija Sibiras 2012“, kurios dalyviai į Lietuvą grįžo rugpjūčio 3-iosios ryta.

Bendrija „Lemtis“ 2011 metais organizavo ir įvykdė tiriamąja-pažintinę ekspediciją į Altajaus Respubliką, todėl šiai metais buvo nutarta tapti pradėta darbą ir organizuoti kapų tvarkymo ir pa-

minklų atstatymo ekspediciją.

Šių metų ekspedicija vyks ta rugpjūčio 2–17 dienomis. Ekspedicijos metu bus vykdomi darbai Altajaus Respublikoje: Kužurloje, Kutešė, Kara Koboje, Oziornoje. Visa tai bus užfiksuota fotografijose bei video medžiagoj. Įtin svarbu, jog ekspedicijos metu bus stengiamasi susitarti su vietine valdžia ir aptverti visas Kutašo (buvusio kaimo) kapinaites.

Taip pat ekspedicijos metu bus renkama dokumentinė medžiaga, susipažintama su būvusiomis tremtinių gyvenimo sąlygomis, bendraujama su ten dar gyvenančiais lietuviiais.

Grįžę iš ekspedicijos, jos dalyviai, kaip ir kiekvienais metais, važinės po Lietuvos mokyklas, švietimo įstaigas, organizuotas fotografių parodos, pasakos jaunimui skaudū mūsų tautos likimą bei patrauklia forma stengsis išreišksti savo išpūdžius ir patirtį, igytą ekspedicijos metu. Visa

tai, tikime, neabejotinai prisidės pilietyškumo bei patriotiškumo vertibių skatinimo jaunimo ir visuomenės tarpe.

Šių metų bendrijos „Lemtis“ ekspedicijos į Altajaus Respubliką partneriai yra Lietuvos Respublikos kultūros ministras, rėmėjai – koncernas „Achemos grupė“, UAB „Baltijos arsenala“, „INTER RAO Lietuva“, „Hobby shop“, „Senukai“, „Lietuvos aludarių gildija“, „Lietuvos kredito unija“. Bendrijos nariai ypač dekoja Šakių rajono savivaldybei bei jos merui p. Juozui Bertašiui prisidėjusiam prie ekspedicijos organizavimo.

Visi norintys pasiklausyti grįžusių ekspedicijos dalyvių pasakojimų apie lankytas tremties vietas bei pamatyti surinktą foto ir video medžiagą, gali kvieсти bendrijos „Lemtis“ narius į susitikimus (daugiau informacijos www.lemtissibiras.lt).

Bendrijos „LEMTIS“ nariai

Užjaučiame

Dėl žmonos mirties nuoširdžiai užjaučiame Joną Alekną, gyvenantį Vokietijoje, ir artimuosius.

LPKTS Klaipėdos rajono filialo tremtiniai

Rugpjūčio 10 d. (penktadienį) 11 val. malonai kviečiame į Lietuvos partizanų Dainavos apygardos štabo žūties 65-ųjų metinių minėjimą.

Lauksime Jūsų prie Dainavos apygardos partizanų štabo bunkerio Alytaus r., Punios girininkijoje, Punios šile.

Skelbimas

Rugpjūčio 11 d. (šeštadienį) Anykščių r. Debeikių miestelio kapinėse Šventinsime paminklą žuvusiems partizanams atminti. 12 val. Debeikių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius partizanus: Joną Kemeklij, Juozą Adamonį, Juozą Jankauską, Alfonsą Vinciūną, Antaną ir Praną Jucius.

Kviečiame dalyvauti gimines, bendražygius ir visus norinčius pagerbti žuvusiuosius už Lietuvos laisvę.

Dalyvaudamas „Lietuvos muziejų kelyje“, Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus rugpjūčio 12 d. (sekmadienį) organizuoja renginį „Gynė tiesą, tikėjimą ir bažnyčią“. Pradžia 12 val. Druskininkų bažnyčioje, tasa – 13 val. muziejuje (Vilnius al. 24).

Renginyje dalyvaus Druskininkų tremtinių choras, atvyks buvę neginkluoto pasipriešinimo dalyviai iš visos Pietų Lietuvos.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB "SEB" bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė,

Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovą, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

SPAUDOS,

RADIO IR

TELEVIZIJOS

RĒMIMO

FONDAS

Kaina 1,75 Lt

Tiražas 2880. Užs. Nr.

ILSEKITES RAMYBĖJE

Birutė Marcelė Krikštanavičienė

1925–2012

Gimė Alsėdžių k., Zapyškio valsč., Kauno r., gausioje ūkininkų šeimoje. Anksti neteko mamos. Ją augino močiutė ir giminės. Mokėsi Kauno mokytojų seminarijoje. 1945 m. tapo Birutės rinktinės ryšininkė. Baigusi seminariją buvo paskirta į Kelmės r. dirbtų mokytoja. Susipažino su būsimu vyru Antanu, ištekėjo, gimė sūnus. Šeima rėmė partizanus. 1950 m. buvo išduota, areštuota. Sūnų Vytautą augino ir globojo giminės. Nuteista 10 m. Kalėjo Kengyro lageryje. Dalyvavo 1954 m. Kengyro politinių kalinių sukilime. Po sukilimo Birutę išvežė į Taišeto lagerį. Vytas kalėjo Vorkutos lageryje. Išleidus į laisvę grįžo į Lietuvą, apsigyveno Kaune. Palaidojusi vyra, gyveno su sūnaus šeima. Jai suteiktas Laisvės kovų dalyvės statusas.

Palaidota Kauno Panemunės kapinėse.

Užjaučiame sūnaus šeimą, seseris, giminės ir artimuosius.

LLKS ir LPKS Kauno skyriai

Vaclovas Sinkevičius

1920–2012

Gimė Gudžių k., Varėnos r., ūkininkų šeimoje. Buvo partizanų ryšininkas rėmėjas. Išmoko kalvio amato, nuo 24 metų kalvioavo. Vėliau atvyko dirbtą į Alytų, sukūrė šeimą. Gimė du sūnūs Juozas ir Stasys. Nuo 1990 m. dainavo LPKTS Alytaus filialo chore „Atmintis“, bažnyčios chore, aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje. Jam suteiktas Laisvės kovų dalyvio statusas.

Nuoširdžiai užjaučiame vaikus su šeimomis, giminės ir artimuosius.

LPKTS Alytaus filialas

Marytė Cikanavičiūtė-Bagdonienė

1948–2012

Amžinybėn išėjo Marytė Cikanavičiūtė-Bagdonienė, viena iš knygos „Tremties vaikai“ herojų. Ji buvo jauniausioji Lietuvos tremtinė. Būdama vos 3 dienų amžiaus su mama ir jau suaugusiu broliu Pranu 1948 m. iš Vaitkūnų kaimo, Aukštadvario valsčiaus, Trakų apskrities (dabar – Kaišiadorių rajonas) ištremta į Krasnojarsko kraštą, Mažajį Ungutą. Tremtyje išbuvo lygiai 10 metų.

Lietuvoje kantriai siekė tapti gydytoja. 1979 m. baigė pediatrinių studijas Vilnius universitete, 20 m. dirbo Kaišiadorių ligoninės vaikų konsultacinių poliklinikos vedėja, vėliau – Kaišiadorių vyskupijos „Carite“, Šeimos centre, o nuo 2000 m. – Kaišiadorių medicinos centre šeimos gydytoja.

1991 m. buvo išrinkta Kaišiadorių rajono tarybos nare, iniciavę knygos apie ilgametį Kaišiadorių moterų gydytoją akūserį Igňą Gelombicką išleidimą, respublikinėse konferencijose skaitė pranešimus šeimos, vaikų lytinio švietimo, santuokos, tévystės ir motinystės klausimais. 2007 m. apdovanota Apaštalų sosto (Vatikano) Popiežiaus Benedikto XVI kryžiaus ženklu „Už bažnyčią ir popiežių“ (lot. *Pro Ecclesia et Pontifice*).

Su chorvedžiu Antanu Bagdonu užaugino keturis vaikus.

Marytės gyvenimo moto: „Tikėjimas – gyvenimo šviesa“ ir „Kiekvienas žmogus yra vertingas nuo prasidėjimo iki mirties“. Tam jai paskyrė savo gyvenimą. Nors Marytės gyvenimas buvo sunokus, lydimas nepriteklių, išbandymų, ji éjo per jų kantriai, oriai ir visada buvo pavyzdžiu kitiems.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Rugpjūčio 12 d. (sekmadienį) minėsime 67-ąsias Žuvinto ežero mūšio metines. 13 val. žuvusiuosius pagerbimasis prie paminklo. 14 val. Riečių bažnyčioje Marijampolės aps. bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius Šarūno kuopos partizanus.

Malonai kviečiame dalyvauti.

Atsiliepkite

Gal yra gyvų partizanų ar žmonių, ką nors žinančių apie Utėnos rajone veikusius Margio būrio partizanus bei apie A. ir P. Jucius.

Skambinkite tel. 8 675 32 169.